

Julkaisuarkistojen kuvailuverkosto: taustaa

Jyrki Ilva

Julku 21.11.2023

Ryhmän tehtävä

”Julkaisuarkistojen kuvailuverkosto kehittää Dublin Core -formaattiin pohjautuvan kuvailun käytäntöjä etenkin julkaisuarkistoissa ja niitä vastaavissa palveluissa. Verkoston tehtäviin kuuluu mm. julkaisuarkistojen tekstiaineistoja varten laaditun metadatasuosituksen ylläpito ja kehittäminen.”

Julkaisuarkistojen metadatasuositus

- [Metadatasuositus julkaisuarkistojen tekstiaineistoille](#) julkaistiin alun perin vuonna 2017
  - Suosituksen laatimisesta vastasi tietoasiantuntija Tanja Vienonen yhdessä useista eri organisaatioista kootun asiantuntijaryhmän kanssa
  - Työ oli osa OKM:n ATT-hankkeen puitteissa rahoittamaa [TAJUA-projektia](#) (2015-2017)
- Tavoitteena selkiyttää ja yhdenmukaistaa kuvailukäytäntöjä
  - Lähtökohdat pragmaattisia, ei pyritty täydellisyyteen
  - Pohjana aiemmat kansalliset ja kansainväliset ohjeistukset / suositukset
  - Otettiin käyttöön julkaisuarkistoissa vähän kerrallaan
  - Tukenut mm. julkaisuarkistojen metadatan haravointia Finnaan ja tietojen tuontia Justuksesta / tutkimustietojärjestelmistä julkaisuarkistoon
- Suositusta ei ole päivitetty muutamaan vuoteen
  - Monenlaisia päivitystarpeita, mm. saavutettavuustietojen osalta

Dublin Coren kolme versiota

1. [Dublin Core Metadata Element Set](#)
    - 15 ydinominaisuutta (elementtiä), sisältyvät DCMI Metadata Terms -nimialueeseen
  2. [Dublin Core Qualifiers](#) (Qualified Dublin Core, QDC)
    - Ydinelementtien "laajennusosa" v. 1997, korvattu myöhemmin DCMI Metadata Terms -nimialueella
    - Edelleen laajasti käytössä
  3. [DCMI Metadata Terms](#)
    - Uusin suositus julkaistiin 2008, päivitetty myöhemmin
    - 55 ominaisuutta (property) ja 20 luokkaa (class)
    - Kehitetty etenkin linkitetyn datan tarpeisiin
- Lisäksi useita sovellusprofiileja, mm. [Scholarly Resources Application Profile](#) (SRAP)

Julkaisuarkistot ja Qualified Dublin Core

- Julkaisuarkistoissa ollaan edelleen naimisissa QDC:n kanssa
  - QDC käytännössä myös DSpace-ohjelmiston oletusformaatti
  - Tarjolla mahdollisuus käyttää myös muita nimialueita, mutta QDC yleensä yksinkertaisin ja turvallisin vaihtoehto
- Haaste: Formaattia ei enää aktiivisesti kehitetä, taustayhteisö keskittynyt jo pitkään DCMI Metadata Termsiin
  - QDC:n kolmiportainen rakenne ollut helpommin laajennettavissa erilaisiin tarpeisiin
  - DCMI Metadata Termsissä oletus, että ennalta määriteltyjen kenttien pitäisi riittää
  - DCMI:n sivuilla esimerkkeinä käytetyt käyttötapaukset melko etäällä julkaisuarkistojen tämänhetkisistä käytännöistä
  - SRAP parantaa tilannetta, mutta ei vastaa kaikkiin tarpeisiin
  - Kansallista ohjeistusta tarvitaan jatkossakin
- Aiheesta tarkemmin ks. Tanja Vienosen [Dublin Core -perehdytyksen kalvot](#) (2020)

www.kansalliskirjasto.fi